

34(094.5)
(494-1)

Поштарина плаћена.

Год. XX

НОВИ САД 15. IV. 1940.

Број 4

Годишња претплата Д. 120.

Лист излази месечно

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

XX
1940

ВЛАСНИК И УРЕДНИК:

Др. НИКА Ј. ИГЊАТОВИЋ

СУДИЈА КАСАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

Садржај: 96 Привремена наредба. — 97 Одређење начина искоришћавања некретнина. — 98 Одговорност станара за недостатке стана. — 99 Домицилирање. — 100 Узимање у обзир изјаве и навода изостале странке. — 101 Приговарање квалитету. Овлашћење на преузимање робе. Излишно предат припремни спис. — 102 Издржавање у новцу. — 103 Молба ради развода брака (§ 100). — 104 Рекурс против трошкова. — 105 Рок за испуњење у менич. ствари. — 106 Преиначење тужбе. — 107 Оцена. Искључена ревизија. — 108 Битна повреда поступка. — 109 Прејудицијална парница. — 110 Питање намере је правно питање. — 111 Испуњење у меничној ствари. — 112 Легитимација матере у парници ради издржавања детета. — 113 Оцена исказа сведока. Посредовање по адвокату. — 114 Захтев за заштиту закона. — 115 Неморални живот небрачне матере. — 116 Искључен рекурс (§ 15 Вп). — 117 Ограничење удовичког права. — 118 Обрачун. — 119 Исправљање назива фирме. — 120 Колективни уговор. — 121 Земљорадничка заштита. — 122 Тужба ради недостојности. Недостојност удовице. — 123 Недостатак парн. овлашћења. Разтерећење некретнина. — 124 Болеснички фонд за држ. саобраћајно особље. — 125 Последица неважности уговора. Неодобрен уговор општине о обављању неког рада.

Никола Пахоруков, исп. Мин. Правде АД
Београд.

РАСПИС

г. Министра правде број 9490 од 7 фебруара 1940 год. о забрани фактурирања робе у иностраној валути и закључењу уговора на страну валуту.

Господину

Претседнику Округног суда

Старешини Среског суда

Министарство правде доставило је овом Претседништву акт Бр. 9490 од 7 фебруара 1940 године ове садржине:

Министарству правде долазе претставке да се судови не придржавају прописа Г. Министра правде Бр. 18623 од 5 марта 1935 године. Стога Министарству правде је част под % доставити поменути распис с молбом да претседништво изволи са њим упознати подручне му судове да по њему поступе.

Господин Министар финансија, Одељење државног рачуводства, својим актом од 13 фебруара 1935 год број 23858/II доставио ми је следеће:

„Наредбом Министра финансија Бр. 116582/II од 16 октобра 1931 године („Службене новине“ број 251 од 27 октобра 1931 год.) забрањено је фактурирање робе у унутрашњем промету у иностраној валути и наглашено, да ће се свако одступање од те наредбе казнити по закону о казним санкцијама од 8 октобра 1931 године. Затим је чл. 1 став последњи Правилника о регулисању промета девизама и валутама (измене од 9 јуна 1934 год. „Службене новине“ број 138-XXXVI од 19 јуна 1934 год.) прописано да се закључивање послова несме вршити у иностраној валути нити везивати за страну валуту и злато, већ се мора вршити у динарима без икаквих клаузула.

Међутим поједина лица користећи се тешкоћама, насталим у земљи после рестрикције кредита код новчаних завода, почела су пласирати своју готовину путем давања позајмица не само под високу камату, већ су противно напред означеним прописима везала своје дужнике уговорима о враћању позамљених сума на бази течаја динара према швајцарском франку на цирипској берзи или су те уговоре склапали на страну валуту, у већини случајева на швајцарске франке, иако су стварно позајмице давала у динарима, прерачунатим по течају динара, на цирипској берзи на дан давања позајмица.

На овакав начин многи су дужници дошли у безизлазан положај у погледу извршења својих обавеза, те су тако покренуте код судова тужбе којима се је тражило да се ти дужници судским путем приморају на извршење својих обавеза.

С обзиром на овако стање, они дужници, на чију су штету пале судске одлуке по оваким споровима, обратили су се подручним Министарству тражећи, да се законским путем

крви туженога и крви самога детета могућно са сигурношћу установити негативну чињеницу да тужени није природан отац малолетнога Р. Б. У случају, пак, да се то по мишљењу Врховног санитетскога савета даје установити, упућује се првостепени суд, да доказ прегледом крви и одреди.

Нови Сад, 31 октобра 1939 године.

* * *

У датом случају је сам тужени тражио доказ прегледом крви, а Касациони суд је то одредио, да би надлежни Санитетски форум дао своје мишљење о садањем стању медецинске науке, која стално напредује.

96.

За издавање привремене наредбе по тач. 8 §-а 333 Ип. није потребно исказати да постоји опасност.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 398-1938).

Касациони суд ревизиони рекурс уважава, нападнуто II степени закључак мења I степени закључак одржава на снази.

Разлози: Првостепени суд је издао привремену наредбу, којом је обвезао туженог да плаћа тужитељици у име привременог издржавања 200 динара месечно.

Тужени је против ове наредбе поднео у законитом року противљење.

Првостепени суд је својим закључком ово противљење одбио.

Против овог закључка поднела је ревизиони рекурс тужитељица. Жали се што је II степени суд стао на становиште, да се за привремено супружанско издржавање може издати привремена наредба само онда, ако су испуњени услови из § 330 Ип. Наиме, ако се учини вероватним, да ће противник предлагача, тужени, осујетити или знатно отежати извршење ради наплаћивања дотичне тражбине.

Ова је жалба основана, јер се привремена наредба

Ип.г.ср/388

не издаје само радн осигурања будућег извршења, већ и ради привремене заштите којег правног стања, како то излази из тач. 2) § 332 Ип.

Да се овде ради о таком осигурању, види се, то баш одатле, што је закон исти уврстио у групу обезбеђења новчаних тражбина, а нарочито одатле, што се у тач. 8 § 333 з. и. п. дозвољава привремена наредба не само гледе издржавања већ и дозволе одвојенога стана или повратка у кућу. Сврха је дакле да се привремено заштити оно правно стање, које по материјалном праву међу члановима породице има да постоји, док се то стање одлуком суда друкчије не уреди.

Из горњег следи и то, да за издавање привремене наредбе по тач. 8, § 333 Ип. није потребно исказати, да постоји опасност, јер се услови дужности у тој тачци наведени испитују по прописима материјалног права, који о тима дужностима говоре.

Поред тога у горњем случају је већ правомоћним закључком истог рекурсног суда од 8-VIII 1938 број Пл. 941-1938/2 привремена наредба од 10 јуна 1938 број По. 287-1913/6 и одобрена.

Из тих разлога Касациони суд је морао ревизиони рекурс уважити.

Нови Сад, 28 октобра 1939 године.

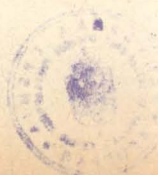
97.

Онај, ко има на половини некретнине право плодоуживања, не може од власника друге половине тражити укидање права сувласништва саме некретнине, али може тражити да суд одреди начин искоришћавања те некретнине.

(Кс. у Новом Саду, Рек II. 33-939).

Касациони суд рекурс уважава, нападнути закључак рекурсног суда укида и упућује рекурсни суд, да ствар у меритуму реши.

Разлози: Утецатељ напада закључак Окружног као

рекурсног суда, наводећи да су тражили да суд одреди начин искоришћавања заједничког власништва. С обзиром да сувласнички делови нису спорни, нападају оно становиште суда да се зграда ради искоришћавања не може у природи делити, те да је према томе суд требао одлучити по томе питању а не молбу одбити.

Ова је жалба основана. Према стању ствари, једна половина спорне некретнине сачињава власништво К. Б., друга половина као власништво припада Ј. Ј. сину молитеља, све то у природи у неподељеном облику. Молитељи имају само право уживања на део Ј. Ј. Према томе својина им не припада. Услед тога они и не могу тражити да се укине право сувласништва саме некретнине, већ једино могу тражити, да се одреди начин искоришћавања спорне некретнине будући да на половину исте некретнине припада њима уживање као стварно право.

Према 3 зачелу § 266 Вп. суд ће у колико нема спора о самој праву појединих сувласника поступити по ванпарбеном поступку кад се у питању редовног управљања и искоришћавања заједничке ствари гласови сувласника тјко поделе да нема законске већине, а по грађанском законнику има судија да о томе одлучи. У овом случају у обзир долази само начин искоришћавања заједничке ствари, а већина се не може постићи у погледу гласова, јер су гласови једнаки, пошто се исти имају рачунати према величини удела, а овде су удели једнаки.

Не стоји стајалиште Окружног суда да се заједница не може тако укинути, што би свака странка свој део добила у искључиви посед и својину, јер по овом стајалишту суда заједница на некретнинама не би се никада могла укинути на тај начин што би се некретнина у природи поделила, а ово не стоји. Истина да кад се сувласници у том погледу не сложе да по том питању има да одлучи парнички суд, но сада после доношења закона о Вп. само онда ако је спорна и величина сувласничких де,

лова. Ако то није случај тада има судија да одлучи ако се у погледу искоришћавања заједничке ствари гласови савласника тако поделе да нема законске већине и ту одлуку доноси по ванпарничном поступку. Према томе у овом случају има суд да донесе одлуку о начину искоришћавања, и у том случају није везан за предлоге странака, па може установити и такав начин, по коме се предмет у природи дели и поједини део предаје у искључиву употребу поједином члану, у сразмери његових удела.

Нови Сад, 19 маја 1939 године.

98.

Станар је дужан предмет кирије, по истеку уговореног времена врати́ти кућевласнику у одговарајућем добром стању. Од ове дужности је разрешен само онда, ако је предмет кирије пропао услед несреће или више силе. Станар не одговара за недостатке настале услед редовне употребе. Док за недостатке настале услед нередовне употребе одговара, па је дужан платити кирију чак и на оно време, које је потребно, да се оправе недостаци настали услед нередовне употребе.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 301-1939).

Ревизија тужене се не уважава и нападнута пресуда призивног суда се потврђује с тим, да се у диспозитиву призивна пресуда како у оригиналу тако и у отправцима исте, исправља као очигледна грешка срачунавања означена главница од 51.896 динара и 35 пара на 50.896 дин. и 35 пара.

Уједно се тужена осуђује да плати тужитељу на име ревизијског трошка своту од 1121. динара у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Образложење: Против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Бр. Пл. 474-1936 од 29 новембра 1938 год. поднео је тужени ревизионо писмено молећи у првом реду да се нападнута пресуда због повреде формалног и ма-

теријалног права разреши; у другом реду, да се нападнута пресуда промени, тужитељ са својом тужбом одбије и осуди на плаћање како првостепених, тако и позивних и ревизионих трошкова.

Повреду формалног права налази у томе, што је погрешно Апелациони суд утврдио као чињеницу, да од своте од 65.937 динара и 35 пара утрошене на оправку пада на њих услед нередовне употребе зграде 26.533 дин. и 35 пара. Инжињер А. Ш. дао је своје стручно мишљење, а на суду лежи тежиште да правно установи, да ли њих терети одговорност за ту штету. Тако напр. не може њих теретити одговорност за накнаду штете за оправку крова, јер се исти квари без икаквог њиховог суделовања услед временских непогода, па је стога требао суд тачно установити и образложити у чему се састоји квар, који су они нередовном употребом изазвали.

Овај разлог ревизионог писменог није на закону основан.

Првостепени суд је досудио тужитељу да тужени плати штету услед нередовне употребе у своти од 25.595 динара и 40 пара.

Тужени против првостепене пресуде није уложио позив, према томе до те своте пресуда је правоћна.

Позивни суд услед позива тужитеља повисио је своту услед нередовне употребе на 27.296 дин. и 35 пара, а позивни суд је без повреде формалног права исту своту установио и то на основу стручњака инж. Ш., чијем стручном мишљењу на позивној расправи од 24.Х1 1938 тужени није приговорио. Према томе, пошто је позивни суд висину установио на основу стручног мишљења и правилно образложио, то не постоји повредз из т. 3 § 597 Грпп.

Тужени надаље напада позивну пресуду што је иста установила и досудила измаклу добит, јер не може се доносити закључак на основу мишљења стручњака, а због оправке просторије, за које је требало извесно вре

ме, да је тужитељ имао штете, јер да није могао просто-рије издати, јер нема таквог правног правила да закупо-примац одговара и за кирију због нередовне оправке, за кирију. Навађа да су стан предали тужитељу у право време. понудили су му радну снагу да се доведе стан у ред, понудили су му своту за оправку станова, па према томе нема њихове никакве кривице, што тужитељ по њима напуштене станбене просторије није довео одмах у ред. Поричу да је доказано да је за оправку тих просторија требало 40 дана као и то да је доказао да је имао штету досуђену. Надаље навађа да није доказао колико су времена биле те просторије неиздате, нити је показао да је имао кираџије, али је ипак призивни суд с повредом материјалних и формалних правних прописа неосновано досудио своту као измаклу добит у износу од 23.600 динара. Напошетку напада висину досуђених трошкова тужитељу.

Ни ови разлози ревизионог писмена нису на закону основани.

Правно је правило, да закупопримац одговара закуподавцу и за кирију због нередовних оправака.

У конкретном случају призивни је суд без повреде формалних и материјалних прописа установио, а на основу исказа стручњака инж. Ш., да је овако услед нередовне употребе трајала преко 40 дана, те према томе правилно је призивни суд извео закључак, да тужитељ за то време није могао стан да изда у закуп.

Призивни суд је на основу исказа стручњака правилно установио и висину измакле добити за два месеца, па према томе, нетачно је тврђење туженог да није доказана висина као и ни то колико су времена биле те просторије неиздате.

Пошто је призивни суд погрешно сабрао цифре код досуђења своте за нередовне оправке, то Касациони суд по службеној дужности исправља од 28.296 динара и 35 ара на своту од 27.296 дин. и 35 пара, те када се истој

своти дода висина за измаклу добити од 23.600 динара излази исправљена свота у диспозитиву ова пресуде.

Неоснована је жалба тужене у погледу висине до-суђених трошкова, јер исти су правилно по призивном суду установљени.

Изрека о ревизионим трошковима оснива се на § 143 и § 152 Грпп.

Нови Сад, 16 новембра 1939 године.

99.

Ималац меница може домицилирати меницу, али не противно споразуму, а ако нема споразума, не противно обичају у меничном промету. Меница није домицилирана противно обичају, ако је као домицил означено место седишта суда, који је био за обвезанике надлежан у време издања менице.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 327-1936.)

Ревизиони рекурс тужитеља се уважава, призивни закључак се мења и приговор туженика због ненадлежности суда се одбија.

Разлози: Тужени су ставили приговор, да у овом спору није надлежан Срески суд у Вел. К. јер тужитељ није поступао према обичају у меничном промету кад је домицилирао у Вел. К. бианко меницу издану у Иђошу, а прихватник борави у Купусини.

Првостепени суд је овај приговор одбио, а другостепени га је уважио.

Против закључка другостепеног суда жали се тужитељ.

Жалба је основана.

Није спорно, да је меница издана бианко, да су у време издања менични обвезници, боравили у Иђошу, а тек касније, да су се издатник и прихватник преселили у Купусину.

Ималац пак може домицилирати бианко меницу, али

не противно споразуму; ако споразума нема, онда не против обичаја у меничном промету.

У овом случају споразума није било.

А кад су у време издања менице менични обвезници боравили у Иђошу, на територији суда у Вел. К., па се после из Иђоша отселили, онда овај суд сматра, да има-лац менице није поступио ни против обичаја, ако је меницу домицилирао у месту седишта суда, који је био за обвезнике надлежан у време издања менице.

Због тога је овај суд ревизиони рекурс тужитеља уважио.

Одлука о трошковима рекурсног поступка с обзиром на § 154 гр. п. п. ће се донети у решењу о мериторној ствари.

Нови Сад, 1 априла 1938 године.

Види: XVII. 28.

* * *

100.

Ако је по благовремено предатом одговору на тужбу било заказано рочиште за усмену спорну расправу, па једна од странака не дође на ово рочиште или на доцније рочиште које је одређено за усмену спорну расправу, а дошавша странка на овоме рочишту предложи да суд донесе пресуду, — изјаве и стварни наводи изостале странке, који су били унети у припремне поднеске, као и у расправни записник, или у друге судске записнике и њихове прилоге, узеоће се у обзир, а пре доношења пресуде дозволиће се и докази, које је она већ понудила у овим поднесцима или записницима за своје наводе, ако су они релевантни за одлуку по правном спору, а потребно је да се докажу. (Кс. у Новом Саду, I. Рев. 776-1939.)

Касациони суд поводом ревизије туженика укида обе пресуде нижих судова и ствар враћа првом суду на нов поступак и доношење нове одлуке, којом приликом ће суд донети одлуку и о досадашњим парничним трошковима.

Образложење: Ревизију пресуде Апелационог суда тражи тужени.

Жали се да је Апелациони суд погрешно тумачио § 495 Гр. п. п. када је одобрио пресуду првостепеног суда — донету на основу §-а 495 Гр. п. п. — не узимајући у обзир изјаве и чињеничне наводе изнете у припремним поднесцима тужене странке — недошавше странке.

Жалба је ова основана.

Из акта овог предмета се види, да је било одређено пред Окружним судом прво рочиште, на коме је дата наредба туженоме, да поднесе одговор на тужбу који је он благовремено и поднео, да су странке по томе измениле припремне поднеске и да је суд након тога одредио рочиште за мериторну расправу, на коју тужени није приступио иако је уредно позват. Тужитељица је тражила да се донесе пресуда, коју је првостепени суд и донео, а да није при томе узео у обзир изјаве и чињеничне наводе изнесене у припремним поднесцима тужбе странке — недошавше странке.

Становиште Апелационог суда да је Окружни суд правилно поступио, када те изјаве и чињеничне наводе није узео у обзир, није тачно.

§ 495 Гр. п. п. наима, не говори о пресуди због изостанка, већ само о пресуди, јер није по следи потпуно задоцњење, кад су обе странке учествовале у првome рочишту, а сем тога тужени се је упустио у парницу тиме, што је поднео одговор на тужбу.

У смислу друге реченице цитираног §-а, при доношењу пресуде треба се обазирати не само на резултат раније изведених доказа, него и на изјаве и чињеничне наводе, ишо их је изостала странка раније изнела, уколико су те изјаве и наводи утврђени у припремним поднесцима, записницима и њиховим прилозима или су предмет доказа изведеног на ранијем рочишту (§ 497 ст. 2).

Према томе, изостала странка је преклудирана само од свих даљих навода, дочим се њена изјава и чиње-

нични наводи што их је раније већ изнела имају узети у обзир.

Па како је тужени већ у своме одговору на тужбу истакао материјално правни приговор да је тужитељица недостојном постала да тражи привремено супружанско издржавање са разлога, што је свога мужа, садањег туженога увредљивим речима и изразима повижавала и изложила јавном презрењу, на начин како је то у писменом одговору на тужбу наведено; како је надаље, у своме одговору на тужбу навео и доказе за таково понашање тужитељице према њему; те како би таково понашање тужитељице — у колико би исто било доказано — њу одиста због недостојности могло лишити права на привремено супружанско издржавање, повредио је већ првостепени суд формално право, када услед погрешног тумачења §-а 495 Гр. п. п. те чињеничне наводе и изјаве туженога, као недошавше странке на мериторну расправу, није узео у обзир, те када у том правцу није одредио понуђени доказни поступак и тек након тога донео своју пресуду.

Услед изложеног, ваљало је обе пресуде нижих судова укинути и ствар вратити првостепену суду да у напред наведеном правцу проведе доказни поступак, те након тога донесе нову одлуку, којом ће обухватити и питање снашања свих досадашњих парничних трошкова.

Нови Сад, 13 децембра 1939 године.

* * *

Не могу се узети у обзир по правни спор одлучни докази изнесени у одговору на тужбу, ако је одговор поднесен закашњено. (Кс. Нови Сад, Рев. 247-1936).

101.

1. Кад није склопљен куп по мустри, онда је од важности то, да ли је купац благовремено приговорио квалитету, а не то, да ли роба одговара од стране купца узетој мустри. — II. Овлашћење на преузимање робе

садржи у себи не само квалитативно, него и квантитативно преузимање. — III. И ако је споља била боља роба него изнутра, не подлежи случај преваре, ако је роба истог квалитета као она роба, коју је купац у целој прегледао. — IV. За излишно предате припремне списе суд не може установити трошак.

(Кс. Одељ. Б. у Новом Саду, Г. 230-1929.)

Касациони суд Б. Одељење у Новом Саду одбија, како ревизиону молбу тужитеља, тако и придружење ревизионој молби туженога, а ревизионе трошкове међу странкама пребија.

Разлози: Тужитељ се у својој ревизионој молби жали да је позивни суд на основу једностраног исказа једног заинтересованог сведока установио да је он од туженога о продатој кудељи мустру добио и да је тужени овој мустри одговарајућу робу лиферовоао и да је тужитељ робу на станици видео и преузео.

Заинтересован је пак тај сведок — по тужитељу — зато, јер да је баш због спорне купопродаје кудеље отпуштен из службе, те је стога према тужитељу пун непријатељског осећања.

Жали се, даље, зато, јер да се околност да ли роба одговара мустри има установити стручњацима, а не сведоцима.

Жалба није основана, јер веродостојност једног сведока позивни суд према 270 §-у Грпп а слободно оцењује и јер у овој парници није од одсудне важности да ли је роба одговарала мустри или не — јер није склопљена т. зв. продаја по мустри — него је од важности то дали је тужитељ преузео робу и да ли је благовремено приговорио квалитету или не.

Тужилац се жали и у том погледу, и тврди да сведок Ј. К., није био његов опуномоћеник, „а ако је био, био је само у погледу преузимања квантума, а не у погледу квалитета.

Ни ова жалба није основана, јер је поменути сведок

при преузимању робе поступао у место опуномоћеника тужитељевог и по замолби истога, а приликом преузимања није изјавио да робу квалитативно не преузима.

Но жали се тужилац још и зато, јер тврди да је посреди превара од стране продавца у смислу 350 §-а трг. закона, јер да је роба тако била пакована да се унутрашња садржина била не може на станици установити и јер по судској смотри, извршеној у Немачкој где је роба отпослата, да је паковање било обављено у намери да се купац обмане.

Ни ова жалба није основана, јер је установљено по позивном суду да је опуномоћеник највећи део купљене робе још раније прегледао и да је остали део истог квалитета као и прегледани део робе; да су се на станици две бале растворице, те се могла видети и унутрашњост; а квалитет робе да је у свима балама био једнак, то не оспорава ни тужилац.

Према томе умесно је позивни суд нашао да тужилац квалитету робе више не може приговорити, јер не постоји случај, ни скривене мане, нити т. зв. трговачке преваре.

У осталом није ни то доказано да роба није одговарала квалитативно, јер немачком купцу је погрешна мустра послата, јер по немачкој смотри 30% је било дрвета (поздера) а помоћник тужилаца је за робу коју је прегледао изјавио да је имала око 30% дрвета (поздера).

Како је дакле ревизиона молба у целисти неоснована, то је исту ваљало одбити.

Но није основано ни придружење тужене странке у погледу висине првостепених трошкова, јер је излишно било давати туженоме поднетих 4 привремених списа чију садржину је могао изнети у једном, а за такве трошкове противник у смислу 425 §-а Грпп-а не одговара.

Како су обе ревизионе молбе неуспеле, ваљало је ревизионе трошкове узајамно пребити.

Нови Сад, 17 октобра 1929 године.

102.

Правно је правило, да се овлашћени на издржавање редовно мора да задовољи издржавањем у природи, али из важних разлога, може да захтева и новчану вредност издржавања. Такав важан разлог је и то, ако је однос између родитеља и детета такав, да дете не може да живи у кућанству родитеља.

(Кс. у Новом Саду, Рек. II 231-937).

Ревизију туженога у погледу главне ствари не у важава, а у погледу изреке о трошковима одбацује.

Разлози: Тужени побија пресуду Апелационог суда на основу ревизијских разлога из бр. 2, 3 и 4 §-а 597 гр. п. п. и предлаже да се побијана пресуда укине односно преиначи, тужитељица са тужбом одбије супсидијарно пак да се тужена обавезе на давање издржавања у природи.

Тужитељица није дала ревизијски одговор.

Ревизијски разлог из бр. 2 §-а 597 гр. п. п. који тужени налази у томе што је Апелациони суд као и првостепени суд одбио тужеников предлог у погледу саслушања стручњака Др. Ч. Ј. гледе здравственог стања тужитељице — није основан.

Није основан због тога, што не постоји таково правно правило по којем би суд морао одредити даље доказивање у погледу таквих околности, које је већ на основу продуковањих доказа могао установити и одиста и установио. Суд је само дужан да то одбијање даљег доказивања образложи, што је Апелациони суд у даном случају и учинио и то његово образложење у том погледу као тачно прима и овај Касациони суд.

Ревизијски разлог из бр. 3 §-а 597 гр. п. п. налази тужени у томе, што се оно установљење побијане пресуде да је издржавање тужитељице у природи немогуће и да би боравак тужитељице у кући туженога био неиздржив, заснива на чињеничкој претпоставци која стоји у противречности са парничним списима.

Ни овај ревизијски разлог није основан, јер је побијано установљење Апелационог суда засновано на брижљивој оцени свих доказа и околности изнесених у парници нарочито пак на основу исказа самих странака те сведока на које се Апелациони суд у побијаној пресуди позива, те је то установљење резултат брижљиве оцене свих доказа, а не претпоставке, како се то неосновано жали тужени.

Ревизијски разлог из бр 4 § а 597 гр. п. п. налази тужени у томе што је Апелациони суд изрекао да тужени не може тражити да издржава своју кћер тужитељицу у природи, те да је тиме Апелациони суд ствар и правно погрешно оценио.

Ни овај ревизијски разлог није основан. Правно је правило додуше да се овлашћени на издржавање мора редовно да задовољи издржавањем у природи али из важних разлога може да се захтева и новчана вредност издржавања. Такав важан разлог је према сталној судској пракси и то ако је однос између родитеља и детета такав, да дете не може да живи у кућанству родитеља.

Па како је Апелациони суд већ према горе изложеном без повреде формално правних прописа установио да је издржавање тужитељице у природи немогуће, јер би њен боравак у кући туженога био неиздржив, није Апелациони суд повредио ни материјално право када је тужитељици досудио издржавање у новцу. Услед изложеног ревизија туженог у главној ствари т. ј. у погледу издржавања тужитељице као неоснована није се могла уважити.

Како је пак ревизија туженога у погледу главне ствари неоснована и као таква неуважена ваљало је ревизију у погледу изреке о трошковима као недопуштену одбацити с обзиром на прописе I. од. § а 622 гр. п. п.

Како тужитељица није поднела ревизијски одговор, није јој ревизијски трошак досуђен.

Нови Сад, 18 марта 1938 године.

Види: X. 41. — XI. 168. — XIV. 127.

103.

1. У случају проштужбе, ако тужена странка за 3 месеца по истеку рока одређеног за одвојено живљење од постеле и стола, не би молила развод брака, не може више молићи развод брака на основу узрока, на коме је била заснована проштужба. Ако је међутим I степени суд — и ако тужена није поднела молбу по §-у 100 Зак. о брачном праву — расправљао о проштужби и брак развео из кривице тужитеља, па се тужитељ против тога дела пресуде у призиву не жали против тога дела пресуде, тужитељ се против те повреде више не може жалити у ревизији. — II. Правна је претпоставка, да је жену која болује од заразне полне болести, заразио њезин муж.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II 542-1938).

Касациони суд ревизиону молбу тужитеља одбија.

Разлози: Тужитељ је у тужби навео да се тужена тешко огрешила о брачне дужности, јер његове сестре на дан његове славе, св. Стевана 1935 године није хтела дочекати: није им отворила капију и рекла да нису требали доћи, јер нису били позвати и није хтела, да им зготови ручак, изјављајући да их не воли. Није хтела да им спреми ни вечеру и рекла да никада више не треба да дођу. Осим тога је у више махова изјављивала да са тужиоцем неће живети чим им дете одрасте. Најпосле је тужена брачну заједницу без икаквог разлога напустила. Тражио је зато тужитељ да се брак разведе из кривице тужене на основу а) т. § 80 Закона о браку. — Тужена је порекла наводе тужбе и тражила противтужбом да се брак разведе на основу а) тач. §-а 80 Закона о браку из кривице тужитеља. Навела је да је приликом посете о крсној слави тужитељевој тужитељева сестра њу вређала и кад је неко упалио лампу да су је почели сви тући, па је она на речи „у бунар с њоме“ морала побећи. Тужитељ је све ово слушао и није јој помогао.

Позвала се и на кривичне списе Кпс 19-1935 из којих се види да је једна сестра тужитељева била осуђена, а остали се нису бранили тиме да их је вређала.

Првостепени суд, Окружни суд у П., дао је и тужби и противтужби места и брак разрешио из кривице обе стране. Против те пресуде жалила се само тужитељица, те је призивни суд, Апелациони суд у Новом Саду, у том делу првостепену пресуду преиначио и тужитеља са тужбом да се брак разведе из кривице тужене одбио.

Жалба тужитељева, да је призивни суд повредио правне прописе није основана. Призивни је суд правилно установио да се понашање тужене, што сестре тужитељеве није дочекала и што је изјављивала да са тужитељем неће живети, кад им дете одрасте, може правдати тиме да са сестрама тужитељевим није била у dobrim односима и што ју је тужитељ заразио венеричном болешћу. Према установљењу, пак, првостепенога суда које је призивни суд прихватио, тужена је боловала и лечена од гонореје, а тужитељ није пружио доказа за то да је тужена била заражена од трећег лица. — Истина да тужена после истека рока за раставу од стола и постеље није у року од 3 месеца тражила да се расправља о њеној противтужби, како је то прописано у § у 100 брачног закона, али је првостепени суд упркос томе пропушту о противтужби ипак расправљао и брак развео из кривице тужитеља. Како се тужитељ против тога дела пресуде призивом није жалио, она је у том делу постала правоснажна, те се тужитељ против те формално-правне повреде простепенога суда, иако она постоји, у ревизији не може више жалити. Жалба у погледу висине туженој досуђенога издржавања није саображена прописима Грпп., јер тужитељ не наводи никакве конкретне разлоге зашто би туженој за издржавање досуђена свота била у несразмери са његовим приходима и колики су ти приходи појединачно, те се и она морала одбити.

Нови Сад, 3 фебруара 1940 године.

Ад. I. Не може се узети у обзир протутужба туженога у погледу развода брака из кривице тужитељичине, ако тужени по истеку времена одређеног за одвојено живљење, не поднесе молбу описану у §-у 100. (К. 263-1922).

Недостатак молбе по §-у 100 узима се у обзир из службене дужности. (Кс. НС. 172-925).

Протек рока од 3 месеца предвиђеног у §-у 100, као рок који укида право, није процесноправна, него материјално-правна препрека за изрицање развода брака. (К. 6515-928).

104.

У смислу § 622 Грпг. одлука II степеног суда се не може напасти у погледу трошкова, без разлике, да ли је одлука донета у форми закључка или унета у пресуду призивног суда, и то ни у погледу висине одмерених трошкова, ни у погледу питања, ко има да сноси трошкове. (Кс. у Новом Саду, Рев. II 197-1935).

105.

У меничним стварима, суд у пресуди одређује рок од три дана за исцуњење свих обавеза, дакле и за исплату парничног трошка.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II 340-1935).

106.

У смислу прописа из §-а 330 Грпг. ст. 3 суд може преиначење тужбе допустити и пошто је парница почела тећи, без обзира на противљење туженика, ако не постоји бојазан, да ће се преиначење знатно отежати или одуговлачити расправа. Како је I степени суд ушао у расправљање и предмет решио мериторно, упркос томе да је тужитељ модифицирао тужбени захтев, а призивни суд тај поступак I степеног суда одобрио, то против таквог закључка призивног суда, као потврђујућег, у смислу §-а 622 Грпг. није допуштена жалба.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 459-1935).

107.

1. Не може се успешно напасти чињенично стање, које се оснива на оцени исказа сведока, са разлога, да је оно у противности са списима, ако цитирани искази сведока одговарају садржини записника. — II. Она странка, која се није жалила против пресуде првога суда, не може напасти ревизијом стање ствари установљено по I степеном и прихваћено по призивном суду.

(Кс. у Новом Саду, Г. 316-1928).

108.

Повреде правила поступка, учињене у току призивнога поступка, могу се од стране ревизионог суда узети у обзир само онда, ако је повреда битна т. ј. таква, да би призивни суд — да ова правила нису повређена, — донео сасвим другу одлуку у корист жалиоца.

(Кс. у Новом Саду, Г. 57-1928).

109.

Када се већ може тражити накнада штете, не може се покренути парница ради установљења да је тужени проузвковао штету.

(Кс. у Новом Саду, Г. 467-1928).

110.

Из установљених чињеница, да је оптужени при извршењу дела употребио „браунинг“ револвер, који је погодан средство да угаси човечији живот, надаље из чињеница, да је оптужени два пуца пуцао, и то онда када је пок. оштећени био од њега удаљен око 5—6 корака и налазио се у бегству, тачно је и правилно извео закључак Апелациони суд, да је оптужени имао намеру да убије, а да исту није претходно створио.

(Кс. у Новом Саду, К. 496-1929).

111.

Кад се менична служба одбије, рок за плаћање трошкова није три, већ петнаест дана.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1146 1928).

*

По старом Грпп.

112.

1. Мати, ако се дете код ње налази на васпитању и нези, овлашћена је, ду у име и у интересу детета покрене парницу ради издржавања, како против оца, тако и против осталих лица која су по закону дужни на издржавање. — II. И на подручју на коме важе Агз., важе одредбе зак чл. XX: 1877, а по § 11 тога закона малодобну децу, ако су без иметка, у првом реду је дужан да издржава отац, а ако на то он сам није способан, с њиме заједно и мати, ако пак нема оца или је за то отац потпуно неспособан, тада мати. На концу пак дужни су да издржавају деда и баба — подједнако са очеве и материне стране, а за случај неспособности ових прадед и прамајка и т. д.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 854-1936).

113.

1. Суд је дужан да оцени исказе само оних сведока, чији се искази односе на чињенице одлучне и битне по спор. — II. Посредовање купопродаје некретности, није такав рад, за који би адвокату, као таквом, припадала каква награда, у колико није унапред уговорена.

(Кс. у Новом Саду, Г. 547-1933).

114.

У смислу § 41 од. 2 Скрп. само врховни државни тужилац може по службеној дужности или по налогу Министра правде поднети захтев за заштиту закона,

против правомоћних одлука и поступка кривичних судова, којима је закон повређен. То право не припада (осуђеној) странци.

(Кс. у Новом Саду, Кво. 34 1937).

* * *

Види § 22 Закона о држ. тужоштву.

115.

Ванбрачна мати само у томе случају нема права да од природног оца тражи издржавање ванбрачног детета, ако је у критично време вршила блуд на бестидан начин или га је вршила обршмице.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I 541-1937).

116.

Рекурс је одбачен по службеној дужности, јер одлука рекурсног суда није у којој битној тачци у очигледности са законом (Вп. § 15). Тај пропис §-а 13 Зак. чл. XX: 1877 наиме, да мушко дете које је навршило 7 годину живота, по правилу има припасти оцу на негу и васпитање, не искључује могућност, да сирочадски сто учини противно наређење, у колико то из важних разлога сматра потребним.

(Кс. у Новом Саду, Рек. II 338-1938).

117.

Нема места ограничењу удовичког права плодоуживања, ако имање које ужива удовица не носи приход довољан за пристојно издржавање и стан удовице.

(Кс. у Новом Саду, Рев I 243-1935).

118.

Када тужитељица уплаћене своје, обрачуна на камате и о томе извести туженога, који је узео на знање, да је тужитељица уплату тако обрачунала, тада туж

жени, касније више не може стављати приговор, да он том уплатом није хтео платити камате онако и у оном износу, како је то тужитељица у обрачуну извршила.

(Кс. у Н. Саду, Рев II 923-1928).

119.

Тужитељица може у току поступка исправити погрешан назив своје фирме.

(Кс. у Новом Саду, С. II 452-1935).

120.

Колективни уговор важи за све помоћно особље струке за које је закључен, а које је упослено у предузећу односно предузећима, — у колико није са службопримцем закључен повољнији уговор.

(Кс. у Новом Саду, Рев I 550-1938).

Поводом ревизије тужитеља укида како побијану пресуду призивног суда тако и пресуду првога суда као и поступак и тужитељеву тужбу одбацује.

Обвезује тужитеља да плати туженоме у року од 15 дана под претњом принудног извршења у име првостепеног трошка 2206 динара и у име призивног трошка 2590 динара.

Разлози: Против пресуде призивног суда уложио је тужитељ ревизију на основу бр. 4 § 597 те у главном напада то установљење призивнога суда да тужитељ не спада међу више помоћно особље, надаље побија пресуду и из ревизијских разлога из бр. 2 § 597, јер призивни суд није одредио доказни поступак предложен по тужиоцу у призиву.

Касациони суд испитујући побијану пресуду призивнога суда у границама одредаба § 598 грпп. нашао је да су ревизијски разлози тужитеља неосновани.

Ревизијски разлог из бр. 2 § 597 грпп. је неоснован зато, јер се према § 576 грпп. ст. 2 у призивном поступ-

ку не могу предложити ни нове чињенице а ни нови докази, којима би се утврђивала опстојност или неопстојност главног питања, па стога тиме што призивни суд није удовољио предлогу тужитеља изнетом у призивном писмену, није настао недостатак из бр. 2 § 597 грпп. Поред тога је призивни суд већ установио ове као неспорне чињенице: да је тужилац као најстарији књиговецац био водацац књиговезачког одељења који је предузимао рад, одређивао цену и давао мишљење свом послодавцу, колико треба времена и рада за извршење извесног налога. Неоснован је ревизијски разлог из броја 4 § 597 грпп јер је призивни суд правилном оценом свију околности, од којих зависи, да ли се неко има сматрати вишим помоћним особљем из § 324 ст. 1, з. о. р. установио да *тужитеља не спада међу више помоћно особље из § 324 З. о. р. већ међу помоћно особље из § 206. З. о. р. те оно усваја и Касациони суд с тим да је установљење призивног суда да је туженикова радња мала, те да је у одељењу за књиговезачки посао био упослен изван тужитеља само још један помоћник не коси са садржином списка, а и одлуке Среског Начелства у томе правцу није нападнута.*

Како пак није спорно, да је *тужитељ* у време отказа службе 8 априла 1934 године био члан савеза организације Графичких радника, а тужени члан Савеза удружења графичких предузећа Југославије, те како није спорно да је између та два савеза склопљен колективан уговор, који је на дан отказа још био на снази, а пошто по ст 3 § 209. З. о. р. колективни уговор важиће за све помоћно особље струке за које је закључен уколико није закључен за службопримца уговор повољнији, у овом случају није закључен, то је у смислу члана XXIX бр. 1 цит. колективног уговора за решавање овога спора надлежан Обранички суд изабран на основу колективног уговора, већ на тој основи што су странке чланови горе цитираних савеза, а тужитељ није више помоћно особље из § 324-а и ако тужитељ није потписао колективни уговор.

Како је према напред реченом овај спор одузет од судске власти редовног суда, која се околност има по службеној дужности узети у обзир (§ 40 бр. 6 § 571) то је ваљало одлучити као у диспозитиву, што је већ и призивни суд требао учинити сходно правном стајалишту Касационог суда изреченом у свом закључку број Рек. 366-16-1935 године, пошто је призивни суд утврдио, да тужитељ не спада међу више особље из § 324 З. о. р.

Располагање у погледу снашања трошкова оснива се на §§ 152, 153 и 143 грпп.

Нови Сад, 15 јуна 1939 године.

121.

Истина, да је тужитељ у смислу ст. 8 чл. 3 Уоаз. од 3 авг. 1934 год. дужан да позове тужевог, да стару меницу замени новом, али ако тужени благовремено не исплати камату на утужену своју, тужитељ је овлаштен да судским путем оствари своју тражбину, мада није позвао туженог да замени стару меницу.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 550-1935).

Касациони суд ревизију туженог одбија и потврђује пресуду призивног суда.

Разлози: Против меничног платежног налога којим је обавезан да тужитељу плати 3470 динара меничне главнице са прип, тужени је поднео приговоре којима је тражио да се менични платежни налог стави ван снаге, јер дуг потиче од пре 20 априла 1932 године, а он је према приложеном уверењу заштићени земљорадник. Како је, пак, тужитељево потраживање увек признавао, то га ни парнични трошкови не могу теретити.

Првостепени суд, Срески суд у В. Б., уважио је приговоре и менични платежни налог ставио ван снаге, док је призивни суд, Окружни суд у П., призив тужитеља уважио, менични платежни налог у целини оставио на снази и туженог осудио да плати трошкове.

Није основана ревизијска жалба туженога да је призивни суд преиначујући првостепену пресуду, повредио правни прописе. Истина да је тужитељ у см. ст. 8 чл. 3 Уредбе о заштити земљорадника од 3 августа 1934 год. био дужан позвати туженог да стару меницу замени новом, али је призивни суд као чињеницу установио и то, да тужени својим дужничким дужностима није удовољио и утолико, што камату на утужену своту благовремено није исплатио. Како тужени то установљење призивног суда ревизијом не напада, пресуда призивног суда је на закону основана.

Нови Сад, 4 септембра 1939 године.

122.

1. Право на тужбу ради установљења недостојности итају не само десценденти, него и остали наследници оставитељеви. — II. Удовица која ступи у дивљи брак, тим својим делом постаје недостојна права удовичког плодеуживања. Но, ако овлаштено лице дуже времена без приговора трпи недостојност удовице, тада се сматра, да је опроштено недостојно дело, услед чега о влаштено лице после дужег времена, на основу недостојности не може тражити укидање удовичког права.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 491--1935).

Касациони суд ревизију тужене уважава, пресуду призивног суда преиначује и тужитеље са тужбом одбија; истовремено их обвезује да у року од 15 дана под претњом извршења плате туженој на име парничног и призивног трошка Дин. 5998— и осуђује их да у истом року под истим условима плате туженој на име ревизијског трошка Динара 1970—.

Образложење: Тужитељи су у тужби тражили да је тужена као удовица пок. Г. Њ. услед ступања у ванбрачни однос са Б. Т. постала недостојна удовичког права иза свог пок. мужа, те да је дужна тужитељима

предати у посед 11/12 у тужби означених некретнима и издати исправу прикладну да се њено право удовичког уживања на упитним некретнинама брише, односно, да су они то власни тражити по правомоћности пресуде.

Првостепени је суд тужбом захтеву у целости удовољио налазећи да је тужена ступањем у ванбрачни однос постала недостојном, удовичког уживања.

Призивни суд је првостепену пресуду у целости потврдио, прихватајући чињенично стање и разлоге првостепене пресуде.

Против призивне пресуде поднела је ревизију тужена предлажући да се иста у целости преиначи тужитељи с тужбом одбију и пресуде на накнаду првостепених призивних и ревизијских трошкова.

У ревизији својој наводи да је заснива на пропису § 597 т. 2, 3 и 4 Грпп.

Своју ревизију образлаже тиме да и ако се претпостави, што она пориче да живи у небрачној заједници са Б. Т. да се у смислу судске праксе Касационог суда сматра опрштеним што је дуже времена без приговора од стране овлашћених лица трпљено, како је то у овом случају, где су сведоци потврдили да је тај однос већ 9 до 10 година у селу опште познат, па дакле и тужитељима као сусељанима и рођацима тужене.

Жали се даље да су погрешна установљења, да живи са Б. Т. у ванбрачној заједници тврдећи да је она морала узети, јер је без деце и мушке главе у кући, Б. Т. да јој обрађује земљу која се налази у хатару од 3 села раштркана.

Напокон истиче да тужитељи немају право активне легитимације на тужбу, јер када ограничење удовичког права уживања дакле уже право, могу тражити сами десценденти да и укидање удовичког права удовице због недостојности дакле шире право, могу само десценденти пок. мужа тражити, што тужитељи нису.

Касациони суд налази да су првостепени и призивни

суд оценивши у смислу § 368 Грпп. исказе саслушаних сведока правилно установили чињеницу да тужена живи већ 9—10 година у ванбрачном односу са Б. Т. те да је то целом селу познато.

Према томе жалба тужене у том погледу се уважити не може.

Исто тако се не може уважити ни даља жалба да тужитељи немају права на вођење ове парнице, јер да нису десценденти туженичиног мужа пошто по сталној судској пракси удовичко право уживања могу напасти они који имају право наслеђивати.

Оба суда су међутим из парничног списка Окружног суда у П. број II 133-1920 утврдили чињеницу да су тужитељи наследници пок. мужа тужене Г. Њ. које установљење ревизијом није нападнуто.

Остаје још само спорно питање, да ли се недостојност тужене за удовичко уживање услед ванбрачног живота сматра опроштеним, јер је од стране тужитеља дуже времена трпљено, а да на том основу нија тражено укидање истог.

Неспорно је установљено да су тужитељи као и цело село М. Е. знали 9—10 година за тај ванбрачни однос тужене са Б. Т.

У горе наведеној парници неоспорно је првостепена пресуда већ 27 маја 1929 године тужитељима признала право наслеђа у питању стојећих делова некретнина, те су тужитељи већ 21 јуна 1929 поднели призив против те пресуде који је овим списима прикључен у којима су се само жалили што и на још неке друге некретнине није признато им право наслеђивања.

Тужена неспорно против те пресуде није поднела призив према чему су гледе спорних некретнина већ тада дакле половицом године 1929 тужиоци утврђени као наследници јер им се то право није могло ускратити кад се тужена против тог установљења није жалила.

Тужиоци су али тек месеца марта 1934 године дакле

после више од $4\frac{1}{2}$ године поднели тужбу ради укидања и брисања удовичког права с наслова недостојности.

То се време по нахођењу овог Касационог суда има сматрати као трпљење дужег времена недостојности без тражења да се иста установи и удовичко уживање укине, јер је у горе поменутој парници како и тужиоци у припремном смислу од 14-V 1934 наводе било само у питању њихово право наслеђа па према томе пошто се то дужим временом сматра (преко $4\frac{1}{2}$ године), налази Касациони суд, да се недостојно дело тужене (ковкубинат) сматра опрштеним без обзира што је пре тога текла парница о признању наслеђа, па пошто је тако правна ствар погрешно оцењена ваљало је обе нижестепене пресуде у смислу § 604 Грпп. преиначити тужиоца с тужбом одбити и судити као у диспозитиву.

Парнични, позивни и ревизијски трошкови досуђени су туженој по §§ 143, 152 и 154 Грпп.

Нови Сад, 6 децембра 1939 године.

123.

I. На недостатак парничног овлашћења има се позити из службене дужности. — II. Ако у уговору није установљен рок за растерећење некретнина, последица тога није та, да би купац био дужан чекати на извршење уговора дошле док растерећење буде у могућности продавца, него купац и у томе случају може захтевати — узевши у обзир интересе обе странке — да се растерећење изврши у одређеном року. У случају неизвршења купац може одустати од уговора

(Кс. у Новом Саду, Рек. II. 540 937).

Касациони суд ревизију туженога не уважава, нападнуту пресуду позивног суда одобрава. Пресуђује туженог, да плати тужитељици, у име трошка ревизионог поступка, у року од 15 дана под теретом принудног извршења износ од 2000 динара.

Образложење: Ревизију пресуде призивног суда тражи тужени жалећи се због повреде формално и материјално правних прописа.

Неоснована је она жалба туженога да Државно Правобраништво није могло отклонити недостатак парничног овлаштења ка тај начин, што је на призивној расправи приложило решење месног школског одбора у В, којим месни школски одбор одобрава покретање парнице и одобрава досадашњи рад правобраништва. Неоснована је та жалба са разлога јер се тај недостатак по правилном становишту призивног суда могао отклонити у сваком стадију парнице пошто се тај недостатак из службене дужности мора у обзир узети не само у призивном поступку, па тек ако се тај недостатак у колико га сама странка у току парнице без позива суда није отклонила — ни на позив суда не отклони, наступају законске последице тога пропуста. Па како је тај недостатак у призивном поступку отклоњен тим више, што је у ревизионом поступку Државно правобраништво допринело и посебно пуномоћије које му је издао Месни одбор, ради вођења конкретне парнице — то је жалба туженога у томе погледу неоснована.

Неоснована је и даља жалба туженога, да је петит тужбе нејасан и контрадикторан, јер да се тужбом тражи испуњење и развргнуће уговора.

Неоснована је та жалба са разлога, јер тужитељица као уговорна странка са туженим има право да тражи испуњење предметног купопродајног уговора. Но како је тужени већ пре ове парнице изјавио да предметни уговор не може и неће испунити, што проистиче из неспорне јаннобележничке исправе прикључене тужби — то је алтернативно стављен и петит којим се тражи развргнуће предметног купопродајног уговора, те повратак уплаћене куповне цене. Осим тога према сталној судској пракси ако у уговору није установљен рок за растерећење некретнина, последица тога није то да би купац био дужан

чекати на извршење уговора дотле док растерећење буде у могућности продавца, него купац и у том случају може захтевати — узевши у обзир интересе обеју странака — да се растерећење изврши у једном року који се има одредити и у случају не извршења тога, може одустати од уговора.

Неоснована је напослетку и она жалба туженога да призивни суд није узео у обзир околност да је он своје потраживање од тужитељице цедирао Бачкој штедионици у сврху да она растерети продате некретнине.

Неоснована је та жалба са разлога јер ако је тужени и цедирао своје потраживање онда није смео у исто време тражити од надзорне власти да и њему ту исту своту исплати, па како је то учинио и ту своту примио то цесија није заправо ни извршена те је кривица до туженога да некретнине нису растерећене.

Услед изложеног ревизија туженога као неоснована није уважена, па је побијану пресуду призивног суда ваљало одобрити и туженога у смислу §-а 143 и 152 Грпп. обвезати и на сношења ревизионих трошкова.

Нови Сад, 3 маја 1939 године.

124.

По §-у 179 Закона о држ. саобраћајном особљу, за случај болести државног саобраћајног особља, без обзира на врсту и узрок болести одговара Болеснички фонд за држ. саобраћајно особље, ако је болест настала док је службеник био у тој служби.

(Кс. у Н. Саду, Рев. I. 361-1936).

Ревизију тужитељице не уважава и побијану пресуду призивног суда потврђује.

Пресуђује тужитељицу да плати туженом, у року од 15 дана под претњом принудног извршења, у име ревизијског трошка своту од 678 (шестоседамдесетосам) динара.

Разлози: Против пресуде привног суда уложила је тужитељица ревизију из ревизијских разлога из бр. 1, 2 и 4 § 597 Грпп, са предлогом да се побијана пресуда преиначи, тужби места да и туженик осуди на снашање свију трошкова.

Туженик је пак у благовремено поднетом одговору на ревизију предложио да се ревизија као неоснована одбије и тужитељица осуди на снашање ревизијских трошкова.

Касациони суд испитујући побијану пресуду привног суда у границама одредаба § 598 Грпп. нашао је да ревизијски разлози нису основани.

Ад. I) Неоснована је ова жалба зато, јер је Апелациони суд одбио тужбу *in concreto* не одговара Држава као власник Државних Железница већ Болеснички фонд за државно саобраћајно особље, које је тужитељица требала тужити, а по прописима Наредбе Министарства Саобраћаја број 16276/922 од 30 V 1922 године а не због недопустивости редовног правног пута.

Ад. II) Касациони суд прихваћа стајалиште привног суда које се оснива на у тој пресуди цитираним законским прописима и на § 179 З. о држ. с. особљу, наиме да за случај болести државног саобраћајног особља без обзира на врсту и узрок болести одговара Болеснички фонд за државно саобраћајно особље ако је болест настала док је службеник био у тој служби, по правилима који важе за тај Фонд.

Како није спорно да је тужитељица оболела за време трајања службе т. ј. док је била у служби као државни саобраћајни службеник и није спорно да је тада као таква била члан тога Фонда, то је према томе — без обзира на то што сада више није члан тога Фонда — а у смислу §§ 40 и 76 горе цитиране Наредбе Министарства Саобраћаја о осигурању државног саобраћајног особља за случај болести и несреће недвојбено, да је тужитељица ради остваривања својих материјално правних потраживања требала поднети тужбу против болесничког Фонда и то

по цитираним прописима једино надлежном избраном суду — и онда да је у питању одштета због несрећног случаја за који би одговарала држава — против чије пресуде има места, под условима у закону наведеним, жалби Касационом суду у Београду (Закон о измени наредбе мин. саобр. број 16276 од 30 маја 1922 године).

Остале жалбе су с обзиром на горе изнето правно стајалиште беспредметне.

Из горе наведених разлога Касациони суд ревизијске разлоге тужитељице није уважио, па је стога ваљало побијану пресуду позивног суда потврдити и тужитељицу осудити на снашање ревизијских трошкова.

Што се пак примене општих приватно правних прописа тиче, то по правном стајалишту Касационог суда, само та чињеница да је службеник, намештеник или радник оболео од професионалне болести не инволвира у себи послодавчеву кривицу, па стога ни одговорност за евентуално насталу штету.

Нови Сад, 23 марта 1939 године.

125.

Правно је правило, да, ако је уговор неважан, свака странка има да врати другој странци оно, што је добила неважним уговором; ако пак то није могуће — онда она странка, која је свој рад по уговору свршила и своју уговором примљену обавезу испунила, а друга странка тај рад без приговора примила, има права да од друге странке, која се тим радом користила, тражи уговорену вредност тога рада.

(Кс. у Н. Саду, Н. Г. II. 433-934).

Касациони суд у Новом Саду, уважава ревизиону молбу тужитељеву, пресуду позивног суда преиначује и тужену општину осуђује, да у року од 15 дана под претњом принудног извршења исплати тужитељу 3000 динара главнице са 5% камата од 24 маја 1933 год. као

и на име првостепеног трошка 324 динара, и на име призивног трошка 326 динара.

Уједно осуђује тужену странку, да под истим правним последицама и у истом року исплати тужитељу на име ревизионог трошка своту од 230 динара.

Образложење: Призивни суд је као неспорно стање ствари установио, да је општински бележник тужене општине, поверио тужитељу, да код грунтовне власти реши све оне поднеске који се односе на некретнине, парцелиране по туженој општини, и да донесена решења спроведе у земљишним књигама, и да ће тужена општина за тај рад тужитељу исплатити 3000 динара.

Није спорно ни то, да је старешина среског суда дао дозволу тужитељу, који је пензионисани водаца земљишне књиге, да тај посао сврши, као ни то није спорно, да је тужитељ тај, поверени му посао свршио; а тужена општина није приговорила, да тај посао није прописно и ваљано обављен.

Није спорно ни то међу упарниченим странкама, да је по завршетку посла, на молбу тужитељеву, општинско претставништво тужене општине, својим решењем бр. 10376-1931 решило, да се тужитељу исплати уговорена награда од 3000 динара, чиме је општинско претставништво накнадно одобрило склопљени уговор.

Није, најзад, спорно ни то, да је Дунавска бановина решење општ. претставништва поништила из формалних разлога; али ово поништење је уследило већ по свршеном послу од стране тужитеља.

Ревизиона молба тужитељева, да је призивни суд са повредом материјалног права одбио његову тужбу основана је.

Истина је, да склопљени уговор са формалне стране нема важности, зато, што га виша надзорна власт није одобрила. Али правно је правило, да ако је уговор неважан, свака странка има да врати другој станци оно, што је неважним уговор добила; ако пак то није могућно

ИВ. Ј. еп/388

изда аутентично тумачење напред означених прописа, како би и судови приликом расправљања оваквих спорова узимали у обзир те прописе.

Имајући у виду, да је у нашој земљи законско платежно средство динар и да се унутрашња вредност динара т. ј. његова куповна моћ у земљи није смањила; да се закључивањем уговора противно напред означеним прописима једна од уговорних страна неправедно богата на штету друге стране-дужника, силом околности приморана на прихватање тешких услова, и да се толерирањем оваквог стања ствара неповерење у земљи у националну валуту, — част ми је умотити Вас Господине Министре, да изволите путем расписа скренути пажњу Среским, првостепеним и Окружним судовима да приликом расправе означених спорова узимају у обзир напред поменуте прописе, имајући у виду да су ти прописи донети на основу чл. 9 Уговора између државе и Народне банке на извршење Закона о новцу и да је тај уговор озакоњен (Закон од 17 јула 1931 године), и да се не ограничавају само оценом формалне стране поднетих им спорних уговора већ да цене и стварно стање, т. ј. да ли је дужник примио зајам у страној валути или у динарима, и да одбијају тужиоце од захтева да им се плати главница у страној валути, односно по течају динара према страној валути на иностраној берзи или по обрачуна са „примом“, пошто је „прим“ уведен само за обрачуна са иностранством“.

О предњем тражењу Господина Министра финансија обавештавам тај суд ради знања и даљег управљања.

Горњи распис достављам гг. члановима овог Апелационог суда ради знања, а гг. Претседницима Окружних судова ради достављања подручним им судовима стим наређењем, да ми о учињеноме поднесу извештај у року од 8 дана.

Потребне отправке расписа за подручне судове шаљем у прилогу.

Нови Сад, 9 фебруара 1940 године.

Вој. М. Павловић, с. р.

потпретседник Апелационог суда.

Мала збирка судске праксе

Дра Нике Игњатовића, Касационог судије у Новом Саду

Св. 1 Судска пракса из брачног права - - - Динара 10.—

Св. 2 Судска пракса из брачно имовног права - Динара 10.—

Св. 3 Судска пракса из наследног права I. део Динара 10.—

Св. 4 Судска пракса из наследног права II. део Динара 10.—

Могу се добити код Уредништва овог листа.

У штампи је:

Св. 5 Судска пракса из облигационог права I. део.

У пажњу г.г. претплатницима

Отварајући претплату за XX. годину, саопштавамо, да претплата за 1940 год. остаје за **судове, судије, судијске и адвокатске приправнике** Дин. 60.—, док за остале претплатнике Дин. 120.

Умољавамо г.г. претплатнике, да нам претплату изволе послати одмах у почетку године, пошто је наш лист упућен једино на претплату.

Овим путем поново позивамо оне наше п. претплатнике, који нам насупрот многобројних опомена још ни до данас нису исплатили претплату за раније године, да то изволе учинити у што краћем року јер ћемо им иначе морати обуставити даље слање нашег листа, а поред тога остварити своје тражбине судским путем.

Саопштавамо и то, да се код Уредништва још могу добити „Збирке“ из год. 1925, 1926, 1928—1931, 1934—1939, и то свако годиште по 100 динара. **Судови, судије, судијски и адвокатски приправници ова ранија годишта — док их још има на складишту — могу добити у пола цене.**

Исто тако се код Уредништва могу добити св. 1—4 судске праксе. Цена сваке свеске је Дин. 10.

Нови Сад, 15 априла 1940 год.

Уредништво „ЗБИРКЕ“
НОВИ САД

Др. Илије Огњановића 18.

Телефон 24-98.

Чек. рачун 51.660.

Власник рачуна Др. Никола Игњатовић, Нови Сад